

Aanvullend onderzoek vleermuizen en jaarrond beschermde nestplaatsen in verband met de geplande aanleg van de campus Damwâld

Opdrachtgever	Gemeente Dantumadiel
Referentie	Schut, E. 2018. Aanvullend onderzoek vleermuizen en jaarrond beschermde nestplaatsen in verband met de geplande aanleg van de campus Damwâld. A&W-notitie 2879_1. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	2879cam
Status	Definitief
Datum	27 augustus 2018
Projectleider	E. Schut
Autorisatie	E. Wymenga

Inhoud

1. Inleiding
 2. Methode aanvullend onderzoek
 3. Resultaten
 4. Effectbeoordeling
 5. Conclusies
- Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2, 9269 TZ Feanwâlden

tel. 0511 – 474764

email: info@altwym.nl

website: www.altwym.nl

Figuur 1. Resultaten van het aanvullende onderzoek naar vleermuizen.

1. Inleiding

In verband met de plannen voor de aanleg van de campus Damwâld is in 2017 een quickscan uitgevoerd om de plannen te toetsen aan de vigerende natuurwetgeving (Schut 2017). De conclusie van dit onderzoek was dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen en jaarrond beschermde nestplaatsen niet kon worden uitgesloten. Om deze reden heeft de gemeente Dantumadiel aan Altenburg & Wymenga gevraagd aanvullend onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen en/of nestplaatsen van bovengenoemde soort(groep)en. In deze notitie presenteren wij de resultaten van het onderzoek en worden de resultaten in het licht van de plannen beoordeeld volgens de ecologische wet- en regelgeving.

In hoofdstuk 2 van dit rapport is de methodiek van de uitgevoerde onderzoeken opgenomen. Hoofdstuk 3 bevat de resultaten van de onderzoeken en in hoofdstuk 4 is de effectbeoordeling van de beoogde herinrichting op de aanwezige natuurwaarden gedaan. In hoofdstuk 5 zijn de conclusies van hoofdstuk 4 samengevat.

Altenburg & Wymenga presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het ecologisch onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Methode aanvullend onderzoek

Vleermuisonderzoek

Om te bepalen op welke wijze vleermuizen gebruik maken van het plangebied en de omgeving, is nachtelijk vleermuisonderzoek uitgevoerd. Vleermuisonderzoek dient plaats te vinden volgens het Vleermuisprotocol 2017 (ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus). Daarin is vastgelegd hoe vleermuisonderzoek aan foerageergebied, verblijfplaatsen en vliegroutes dient plaats te vinden om tot uitspraken te kunnen komen die stand houden in juridische procedures. Bij vleermuisonderzoek moet rekening worden gehouden met een aantal veldbezoeken die gespreid in het jaar moeten plaatsvinden.

In de omgeving van het plangebied komen Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone grootvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis en Tweekleurige vleermuis voor (Melis 2012, NDFF). Omdat het plangebied geen brede watergangen en geen bebouwing bevat, werden vliegroutes van Watervleermuis en Meervleermuis en verblijfplaatsen van Watervleermuis, Meervleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis en Tweekleurige vleermuis op voorhand niet verwacht. Wel zijn binnen het plangebied in principe mogelijkheden aanwezig voor verblijfplaatsen van Gewone en Ruige dwergvleermuis en voor vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen.

Uitgaande van de te verwachten soorten, zijn hier volgens het protocol twee veldbezoeken aan kraam- en/of zomerverblijfplaatsen tijdens het voorjaar/zomer en twee veldbezoeken aan balts-/paarverblijfplaatsen tijdens nazomer/herfst uitgevoerd. Tijdens één van de voorjaars-/zomerbezoeken en één van de najaarsbezoeken is tevens de aanwezigheid van vliegroutes onderzocht. Het plangebied is tijdens de veldbezoeken 's nachts onderzocht met

behulp van batdetectoren van het type Pettersson D240x (heterodyne/time expansion). In tabel 1 staan de data van de veldbezoeken.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Op het terrein zijn in principe mogelijkheden aanwezig voor vogelsoorten die in bomen broeden. Daarbij moet worden gedacht aan soorten zoals Roek, Buizerd en Ransuil. Om te bepalen of binnen het plangebied nestplaatsen aanwezig zijn, zijn vier veldbezoeken uitgevoerd tijdens de broedperiode. Dit komt overeen met de voorgeschreven onderzoeksinspanning voor nestplaatsen van de Buizerd (Kennisdocument Buizerd, BIJ12 2017). De data van de veldbezoeken zijn weergegeven in tabel 2. Tijdens de bezoeken is door een ecooloog die ter zake kundig is op het gebied van roofvogels het hele terrein onderzocht op de aanwezigheid van roofvogels of roofvogelnesten. Nesten werden voornamelijk verwacht in de hoge bomen aan de oostkant van het terrein en de groenstroken tussen de velden (zie figuur 1 voor het plangebied). Het eerste veldbezoek is al vroeg in het seizoen uitgevoerd, nog voordat er een dik bladerdek aanwezig was. Daardoor was het gemakkelijker om (grote) nesten al vanaf een afstand waar te nemen.

Tabel 1. Overzicht van de onderzoeksinspanning en de weersomstandigheden tijdens het vleermuisonderzoek.

Datum	Periode	Doel	Weersomstandigheden
6 september 2017	Avondbezoek	Balts-/paarverblijfplaatsen vleermuizen	Temp $\pm 14^{\circ}\text{C}$, droog, windkracht 3 W, onbewolkt
28 september 2017	Avondbezoek	Balts-/paarverblijfplaatsen vleermuizen en vliegroutes	Temp $\pm 16^{\circ}\text{C}$, droog, windkracht 2 ZO, bewolking 0/8
28 mei 2018	Avondbezoek	Zomer-/kraamverblijfplaats vleermuizen en vliegroutes	Temp $\pm 18^{\circ}\text{C}$, droog, windkracht 3 NO, bewolking 3/8
12 juli 2018	Ochtendbezoek	Zomer-/kraamverblijfplaats vleermuizen	Temp $\pm 16^{\circ}\text{C}$, droog, windkracht 2 N, bewolking 3/8

Tabel 2. Overzicht van de onderzoeksinspanning tijdens het roofvogelonderzoek.

Datum	Periode	Doel
17 april 2018	Ochtendbezoek	Nestplaatsen roofvogels
26 april 2018	Avondbezoek	Nestplaatsen roofvogels
7 mei 2018	Middagbezoek	Nestplaatsen roofvogels
28 mei 2018	Avondbezoek	Nestplaatsen roofvogels

3. Resultaten

De resultaten van het aanvullende onderzoek worden hieronder per soortgroep behandeld.

Vleermuizen

Tijdens het aanvullende onderzoek naar vleermuizen werden binnen het plangebied de Gewone dwergvleermuis, de Laatvlieger en de Rosse vleermuis waargenomen. Van Laatvlieger werd overvliegend en foeragerend waargenomen. Rosse vleermuis werd alleen overvliegend waargenomen. De Gewone dwergvleermuis werd naast foeragerend en overvliegend ook baltsend waargenomen.

Verblijfplaatsen

Voor de Gewone dwergvleermuis geldt dat de soort territoriaal is en met name vliegend balst. De exacte locatie van de verblijfplaats ligt daarom in de nabije omgeving van waar de baltsende individuen worden waargenomen. Door de resultaten van de veldbezoeken te combineren kan het territorium worden vastgesteld, en kan worden ingeschat waar de verblijfplaats zich ongeveer bevindt (zie figuur 1 'zoekgebied baltsverblijfplaats Gewone dwergvleermuis'). Wel kan in de meerderheid van de gevallen goed worden vastgesteld of de verblijfplaats binnen of buiten het plangebied gelegen is.

Tijdens het najaar van 2017 werd onderzoek uitgevoerd naar balts-/paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Binnen het plangebied werden drie balts-/paarverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuizen waargenomen. Langs de boomsingel tussen het middelste en het meest oostelijke veld werden tijdens het veldbezoek op 6 september op verschillende momenten waarnemingen gedaan van een baltsend dier. Het lijkt hier te gaan om één exemplaar van de Gewone dwergvleermuis, omdat de waarnemingen erg dicht bij elkaar gedaan werden. Daarom wordt geconcludeerd dat in deze boomsingel één balts-/paarverblijfplaats van Gewone dwergvleermuis aanwezig is. Tijdens beide najaarsbezoeken werd één baltsend dier waargenomen langs de boomsingel tussen het middelste veld en het meest westelijke veld. Daarom wordt geconcludeerd zich ook in deze singel één balts-/paarverblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis bevindt. Tijdens het bezoek op 6 september 2017 werd één baltsende Gewone dwergvleermuis aangetroffen aan de noordkant van het meest westelijke veld. Dit dier heeft een balts-/paarverblijfplaats in de singel aan de noord- of oostkant van dit veld. De zoekgebieden voor de drie balts-/paarverblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis zijn weergegeven in figuur 1.

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van andere verblijfplaatsen binnen het plangebied.

Vliegroutes en foerageergebied

Rond de drie sportvelden lopen aan alle kanten groensingels. In principe zijn al deze groensingels geschikt als onderdeel van een vliegroute van vleermuizen. De enige uitzondering daarop is de groensingel aan de westkant van het plangebied (figuur 1). Gezien de geringe hoogte is boven deze groensingel geen vliegroute van vleermuizen te verwachten.

Tijdens de twee veldbezoeken waarbij specifiek aandacht is besteed aan de aanwezigheid van vliegroutes van vleermuizen werden boven alle geschikte groensingels overvliegende vleermuizen waargenomen. Het gaat dan om enkele Laatvliegers en Rosse vleermuizen en maximaal 10 Gewone dwergvleermuizen. Deze werden waargenomen boven de singels die in noordzuid-richting lopen, maar ook boven de singels die in oostwest-richting lopen. Alle singels binnen het plangebied die geschikt zijn als geleidend element voor vleermuizen, bleken dus in gebruik te zijn als vliegroute.

Boven alle singels werden bovendien vleermuizen waargenomen die foerageerden. Het ging hierbij om minder dan 10 Gewone dwergvleermuizen en enkele Laatvliegers. De precieze aantallen zijn lastig te bepalen, doordat het mogelijk is dat hetzelfde dier meerdere keren werd aangetroffen.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Tijdens geen van de veldbezoeken uitgevoerd tijdens het broedseizoen van vogels zijn nestplaatsen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten waargenomen. Ook werden geen ouderdieren van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten waargenomen die gedrag vertoonden dat de aanwezigheid van een nest indiceert. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het af- en aanvliegen naar een nest. Wel werd in één van de bomen langs de zuidrand van het middelste veld een relatief groot nest waargenomen, dat mogelijk is gebouwd door een Ekster. Tijdens de veldbezoeken werd hier geen broedactiviteit waargenomen. Er zat geen oudervogel op het nest en er werd niet op en neer gevlogen met voedsel.

Tijdens het bezoek in mei werden in de wilgen bij de parkeerplaats aan de noordkant verschillende andere vogelsoorten waargenomen die daar naar verwachting een nest hadden. Het gaat om de Gaai, ten minste één paartje Spreeuwen en verschillende kleine zangvogelsoorten.

Omdat er geen jaarrond beschermde nestplaatsen werden aangetroffen, worden deze niet meegenomen bij de effectbepaling.

4. Effectbeoordeling

Vleermuizen

Er is nog geen gedetailleerd inrichtingsplan bekend. Wel zal er naar gestreefd worden om de bebouwing zoveel mogelijk te concentreren en de groenstructuren zoveel mogelijk intact te houden. Hieronder wordt beschreven welke effecten op verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied te verwachten zijn.

Verblijfplaatsen

Volgens de huidige plannen zullen de groensingels niet worden aangetast. Naar verwachting zullen de drie aangetroffen balts-/paarverblijfplaatsen daarom niet worden aangetast. Indien de plannen gewijzigd worden en er alsnog bomen zullen worden gekapt binnen de zoekgebieden die zijn aangegeven in figuur 1, ontstaat daardoor een knelpunt met de Wet natuurbescherming en dient voorafgaand aan de werkzaamheden een ontheffing te worden verkregen bij het bevoegd gezag (Provincie Fryslân). Om te voorkomen dat de verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis worden verstoord door lichtuitstraling, dient lichtuitstraling op de groensingels tijdens de werkzaamheden en na het realiseren van de campus Damwâld te worden voorkomen.

Vliegroutes en foerageergebied

Behalve de groensingel aan de westzijde van het plangebied, zijn alle groensingels binnen het plangebied geschikt om dienst te doen als geleidend element voor vleermuizen. Boven alle geschikte groensingels werden tevens overvliegende vleermuizen waargenomen. Naar verwachting zal door een aantasting van een gedeelte van de groensingels die dienst doen als vliegroute geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ontstaan, doordat de andere singels van het plangebied een alternatieve vliegroute vormen. Indien de plannen worden gewijzigd en meerdere bomensingels binnen het plangebied zullen worden aangetast, dient

het inrichtingsplan vooraf te worden overlegd met een ecooloog om te bepalen of door de geplande werkzaamheden een conflict met de Wet natuurbescherming zal ontstaan. Om te voorkomen dat door uitvoering van de plannen vliegroutes verstoord zullen worden, dient lichtuitstraling op de groensingels te worden voorkomen.

Het plangebied wordt door een klein aantal vleermuizen gebruikt om te foerageren. In de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Door een aantasting van het foerageergebied zal de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen niet worden aangetast. Een aantasting van het foerageergebied binnen het plangebied, zal geen conflict met de Wet natuurbescherming opleveren.

5. Conclusies

Jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels

Uit het onderzoek is gebleken dat in het plangebied geen nestplaatsen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn. Door uitvoering van de plannen zal daarom geen conflict ontstaan met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten.

Verblijfplaatsen Gewone dwergvleermuis

Binnen het plangebied werden drie balts-/paarverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis aangetroffen. Door uitvoering van de plannen mogen deze verblijfplaatsen niet worden verstoord en/of aangetast. Dit kan worden voorkomen door geen bomen te kappen binnen de zoekgebieden voor de verblijfplaatsen (zie figuur 1) en tijdens de werkzaamheden en na de realisatie van de campus Damwâld geen lichtuitstraling op de groensingels te laten plaatsvinden.

Vliegroutes en foerageergebied

Binnen het plangebied zijn vliegroutes aanwezig die door kleine aantallen Laatvliegers, Rosse vleermuizen en Gewone dwergvleermuizen worden gebruikt. Door uitvoering van de plannen mogen deze niet worden aangetast. Het aantasten van de vliegroutes kan worden voorkomen door de groensingels binnen het plangebied niet aan te tasten en tot een afstand van 5 meter rond de singels te vrijwaren van bebouwing. Dit geldt zowel voor groensingels in noordzuid-richting als voor groensingels in oostwest-richting. Tevens dient te worden voorkomen dat de aanwezige vliegroutes door lichtuitstraling worden verstoord. Indien door een wijziging van de plannen alsnog groensingels zullen worden aangetast, is het mogelijk dat hierdoor geen conflict met de Wet natuurbescherming ontstaat doordat er een alternatieve vliegroute aanwezig is. Om te bepalen of er een conflict met de Wet natuurbescherming ontstaat, dient bij een wijziging in de plannen waarbij de groensingels worden aangetast het inrichtingsplan te worden voorgelegd aan een ter zake kundig ecooloog.

Het plangebied wordt door een klein aantal vleermuizen gebruikt om te foerageren. In de omgeving van het plangebied is echter voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Door de uitvoering van de plannen zal geen conflict met de Wet natuurbescherming ontstaan ten aanzien van foerageergebied van vleermuizen.

Literatuur

BIJ12 2017. Kennisdocument Buizerd. Versie 1.0, juli 2017.

Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Januari 2012.

Schut, E. 2017. Ecologische beoordeling van de aanleg van de Campus te Damwâld. A&W-notitie 2879. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Websites

- NDFF